

PRESENTACIÓ ACTE 25è ANIVERSARI de l'ACIM

27 de maig de 2013, dilluns, de 19:00 a 21:00

Casal del Metge de Barcelona

Benvinguts, Benvolguts

Sra. Mercè Santmartí. Dra. General d'Atenció a la infància i adolescència del Departament de Benestar...

Sra. Maria Jesús Larios, adjunta al síndic per a la infància,

Sra. Elena Campo, fiscal protectora de Menors

Sra. Rosa Alemany, Presidenta del Consorci de Socials,

Anteriors directors i directores generals de la DGAIA i d'altres departaments de la Generalitat de Catalunya:sra. Conxita Tarruella i Sr. Josep Lluís Ortuño

Estimats socis: fundadors, antics i actuals, amics i amigues tots, gràcies per ser aquí en aquesta gran família de defensors dels infants i adolescents.

Us hem convocat amb molta il·lusió, per participar a un acte festiu, cultural, i per celebrar els 25 anys de camí promovent el BON TRACTE A LA INFÀNCIA I ADOLESCÈNCIA des de l'ACIM, l'associació Catalana per la Infància Maltractada

Volem **retrobar-nos** els vells coneguts, i **trobar-nos** amb els que no ens coneixíem,

Per **compartir**els bons moments que vàrem passar junts

I animar-nos mútuament a dibuixar el futur

❖ **BLOC 1: Període inicial i fundació**

Tot i que l'ACIM va ser inscrit en el registre d'Associacions el 8 de març de 1988, el que esdevindria l'associació,però, es va començar a intuir, a projectar molt de temps abans... us explicarem

Entre febrer i març de 1982 s'havien celebrat a Barcelona les **I Jornades sobre l'infant Maltractat** organitzades per la Comissió de la Infància de Justícia i Pau i l'Escola Superior d'Assistents Socials, en aquell marc alguns professionals que després fundarien l'ACIM ja coordinaren taules d'estudi i discussió sobre com estava la infància a casa nostra

Pocs mesos després, entre el 7 i el 10 de setembre de 1982, 3 pediatres i 2 assistents socials varen participar a Paris en el **IV Congrés Internacional sur les Enfants Maltraités et Negligés**, organitzat per l'ISPCAN i l'AFIREM

En aquells dies intensos de congrés es parlà de: Violència institucional, Violència intrafamiliar, Violència mèdica (institucional, hospitalària), Abusos escolars, Acolliments familiars, Tractament en equips multidisciplinaris, Prevenció, Abusos sexuals, Prostitució infantil, explotació i treball dels infants, drets dels infants, els infants i les guerres, nens discapacitats, infanticidis.

Els cinc professionals catalans que assistiren al congrés es van adonar que a casa nostra, i encara més a la resta d'Espanya no es sabia res, no es tenia consciència, dels maltractaments que patien els infants.

Així que a Paris, **una nit, sota un fanal, al costat del Sena** els cinc primers (Francesc Domingo, Antoni Martínez, Xavier Querol, Conchita Requena i Carme Ribas) van decidir que en tornar a Barcelona es seguirien trobant per parlar sobre els maltractaments a la infància.

El 1984 es van constituir en un grup de treball el Grup d'Estudi de la Infància Maltractada i Abandonada, anomenat GEIMA, dins la Societat Catalana de Pediatria, i des d'aleshores fins el 1987 es van ajuntar al grup professionals de diverses disciplines fins a ser 13 membres, als cinc primers s'hi uniren: Jordi Cots, secretari de Justícia i Pau, Ester Giménez-Salinas, Ester Menoyo, José Manuel Ibañez, Fernando Alonso Moraga, Pere Ros Vidal, Francesc Marro, Rossana Royo i Ramon Quilis.

Al 1986 es consensuà la sintètica definició de maltractament infantil:

“Considerem que un infant és maltractat quan es objecte de violència física i/o psíquica, de fet i/o d'omissió per part de les persones o institucions de les que depèn pel seu desenvolupament”

El grup volia difondre el coneixement i el respecte dels drets de l'infant entre els diferents agents: els professionals de la sanitat, metges, infermers, assistents socials; els professionals de l'ensenyament: mestres, professors; psicòlegs, professionals del dret,...

El 4 de febrer de 1988 es signa l'Acta de constitució de l'associació i els Estatus de l'**ACIM**, i el 8 de març del mateix any **quedà inscrita** en el Registre d'Associacions del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya, amb el número 9664. Amb l'ACIM neix un espai per fer possible l'associacionisme professional amb gent de diverses disciplines.

L'any següent es va fundar junt amb associacions de Madrid, País Basc i Andalusia, la Federación de Asociaciones de Prevención del Maltrato Infantil, la FAPMI, per defensar els drets dels infants, i per ser vasos comunicants de bones pràctiques vers la infància, a tot el territori espanyol.

❖ **BLOC 2: la sensibilització**

Les línies de treball que ens vàrem proposar des del principi es podrien concretar en 4 eixos: sensibilització, treball en xarxa, formació i recerca

La **sensibilització** dels professionals, les institucions, els polítics i la ciutadania, pares, mares, família... sobre la trista realitat de l'existència dels maltractaments vers els infants i els adolescents, per part d'aquells que haurien de tenir-ne cura i protegir-los, ha estat i és un mandat que perdura en el temps.

Sensibilitzar professionals i ciutadania vol dir que ja estem treballant en la **prevenció**, si estem convençuts que infants i adolescents, són persones de ple dret posarem les eines per prevenir situacions d'abús i de falta de respecte vers ells.

Per això al llarg de tots aquests anys s'han creat comissions i grups de treball de formació, d'audiovisuals, d'assessoria de professionals, d'estudi de casos, de comunicació.

Ja els primers anys, **quan ningú en parlava encara**, vàrem ser pioners en plantejar a l'Administració la necessitat de posar en funcionament un Telèfon de la Infància, avui és una realitat viva, a la que s'adrecen infants, professionals, famílies.

També des de ben aviat es feren publicacions com **informAcim** que sortí periòdicament des del 1990 fins el 2004, que després passà a ser la revista **Al·lots**. Tan una com altra tenien la finalitat de posar a l'abast dels socis opinions i estudis i fer divulgació sobre temes d'actualitat i de recerca sobre

El 1990 es van obtenir els drets de traducció al català i al castellà d'una publicació de l'Office de la Naissance et de l'Enfance (ONE) de Bèlgica: **Atenció fràgil** que en forma de còmic dóna pautes per intervenir com a pares en les situacions de conflicte que es poden viure dia a dia amb els fills. Ressalta que l'infant necessita afecte i també pautes segures, ... Per fer difusió d'aquest material es va comptar amb la implicació de la Direcció General d'Atenció a la Infància (DGAI)

En un altre aspecte de la sensibilització cal destacar les exposicions: El 1995, en conveni amb la Diputació de Barcelona es va fer l'Exposició itinerant sobre els drets dels infants i la prevenció dels maltractaments, que va passar per moltes localitats de la província, centres cívics, casals... i s'acompanyà de conferències de divulgació dels drets.

A partir de 1996 sota el lema "per un 2000 sense abusos", quan l'ACIM junt amb altres ONG representava la xarxa ECPAT internacional, vàrem portar a terme amb suport de l'Ajuntament de Barcelona i el Ministerio de Asuntos Sociales diverses campanyes de denúncia del turisme sexual i la prostitució amb infants en col·laboració amb Infància Viva, Concertacions i Juristes sense Fronteres

Aquesta línia de sensibilització sota el paraigua d'ECPAT internacional, s'ha seguit durant molts anys, darrerament i amb aportació econòmica de CosmeNatura, empresa a la qual pertanyen les perfumeries The Body Shop, es va fer la campanya "Aturem la Trata", per sensibilitzar la població i recollir de signatures per demanar una llei que obligui a invertir els béns confiscats als traficants de persones, en la recuperació humana de les víctimes.

S'han fet altres campanyes de sensibilització de la població en general i a l'empresa turística en particular a l'entorn del fet del turisme sexual, s'ha demanat a les empreses del sector turístic: hotels, touroperator, lloguer de cotxes, aviació, ...la signatura del Codi de Conducta del Sector

En col·laboració amb Metges del Món, i amb subvenció de l'Agència Catalana de Cooperació pel Desenvolupament s'ha fet entre 2010 i 2012 la Campanya de sensibilització "La trata esclavitzada. Trata de veure-ho", per alertar sobre el tràfic d'infants i adolescents i de persones grans, amb finalitat d'explotació sexual comercial, posant accent en que aquest modern esclavatge es dona perquè hi ha consumidors.

La campanya, amb el suport d'una exposició i un cicle de cinefòrum, es va estendre a diversos indrets de Catalunya i es va instal·lar en universitats, escoles d'adults, centres de formació professional superior, centres cívics, de Barcelona i comarques, Lleida i Tarragona.

❖ BLOC 3: treball en xarxa

Des del principi es considerà imprescindible conscienciar professionals i Administracions de la necessitat d'implementar la pràctica del **treball en xarxa** per tal d'atendre els infants i adolescents maltractats amb la màxima cura i sense revictimitzar-los. **Treballar en xarxa ens permet ser més eficaços i ens ajuda a no defallir.**

En la xarxa cada un és important, indispensable, i permet mobilitzar i responsabilitzar els agents. Quan es treballa així, s'evita teixir teranyines en les que quedarien ofegats els infants, els adolescents i les seves famílies.

Les primeres experiències que vàrem implementar en aquesta metodologia foren experiències pioneres, al seu dia, als municipis de Cerdanyola del Vallès i de Vic, algunes d'elles continuen encara ben vives com en el cas d'Osona, amb implicació de tots els professionals i en formes pròpies en cada municipi. El Programa **Ep, no badis**, de prevenció contra l'abús sexual infantil, va ser un aglutinador important i tenir el reconeixement del 12è premi de Salut Comunitària Ferran Salses i Roig, de l'any 2000.

En el seu moment es posà en marxa la XIPMI, la xarxa d'intercanvi interprofessional sobre maltractament infantil

Avui en l'aplicació de les nostres lleis en defensa d'infants i adolescents ja es contempla aquest mètode de treball, però encara cal seguir recordant-ho, potser perquè els plans de formació de les nostres universitats no han facilitat l'intercanvi d'experiències i no s'ha encomanat amb prou intensitat la necessitat d'asseure al voltant de la mateixa taula professionals de diverses disciplines, per escoltar-nos uns i altres i treballar, sense encantar-nos, i resoldre el dolor dels nostres infants.

Hem descobert que el treball en xarxa facilita descobrir que la detecció d'un infant maltractat és a la vegada la detecció d'una família amb problemes, o d'una escola o uns mestres amb dificultats. Des de diferents serveis ens podem implicar en fer possible l'aprenentatge o la recuperació de les capacitats de parentalitat positiva, i això

només ho podem fer si tots els professionals unim esforços, rendibilitzant la nostra pròpia tasca i empoderem, donem poder sobre sí mateixos, en la pròpia recuperació, als propis afectats.

❖ **Bloc 4: Formació i recerca**

Sota el convenciment que ningú descobreix allò que no cerca i no coneix, es considera indispensable la **formació** dels professionals en aspectes de maltractaments infantils, detecció, diagnòstic i intervenció. Hem d'assegurar aquest coneixement, ja sigui en la formació inicial o en l'exercici de la professió, dels diferents professionals que tracten amb la infància i l'adolescència.

En aquesta línia es van instituir les **Jornades de l'ACIM**, amb l'objectiu de trobar-nos i afavorir la formació conjunta dels professionals de diversos camps,.

les **Jornades de Cabrera de Mar**, es van fer des del 1982 fins el 1998 i van reunir anualment professionals de camps diversos en l'estudi de temes monogràfics.

A les Terres de Ponent, es van començar el 1995 i fins l'actualitat es fan les **Jornades de les Avellanes** que bianualment reuneixen professionals dels diversos camps d'atenció a la Infància i adolescència en convivència durant un cap de setmana d'intercanvi amb un conductor.

En la línia de la formació i la recerca es van organitzar dos **congressos**, el novembre de 1989 es celebrà el I Congrés Estatal d'Infància Maltractada, una setmana abans de l'Aprovació de la Convenció dels Drets de l'Infant per les Nacions Unides. Aquest I Congrés Estatal organitzat per l'ACIM com a membre fundador de la FAPMI es va fer amb aportacions de l'Ajuntament de Barcelona, la Diputació i la Generalitat de Catalunya, des del Departament de Presidència i l'Oficina per la Pau

El 1997 es va organitzar a Barcelona el VI Congrés Europeu sobre infància maltractada sota el lema: On queda el benestar infantil a l'Europa del demà. Es va comptar amb nombrosos voluntaris i hi hagué un altíssim nombre de participants d'una gran qualitat científica.

Es feu el Curs de postgrau "Intervenció amb infants i famílies en situació de dificultat social" en la UAB, en el que impartiren classe professionals de l'Associació.

Una manera indirecta de formació ha estat l'elaboració de guies de detecció sobre maltractaments,

En l'àmbit de la salut el 1996 es va presentar el **llibre d'en Pau** en conveni amb l'Institut Català de la salut, i amb la col·laboració de la direcció general d'atenció a la infància i el suport incondicional del Departament de Sanitat i seguretat Social de la Generalitat de Catalunya. Una guia de prevenció i abordatge dels maltractaments a la infància des de l'àmbit de la salut.

En l'àmbit de l'ensenyament, el 1991 en Pere Ros va elaborar per encàrrec del Departament d'Ensenyament: **Detecció, intervenció i derivació dels maltractaments infantils per a professionals de l'ensenyament.**

El grup de treball d'Infància GTI, coordinat per la Núria Jiménez va començar a treballar el 1999 i el 2002 va publicar amb caràcter experimental la **Carpeta Blava** per la detecció dels maltractaments a l'escola infantil.

Per tal de saber l'abast del maltractament infantil, i poder intervenir i comunicar-nos bones pràctiques i eines per afavorir el bon tracte, personal i institucional, un altre eix de l'actuació de l'ACIM esdevindrà l'estimulació de la **recerca**

Cal fer menció de dos llibres fruit de recerca en maltractaments: "**La síndrome del nen apallissat**" el 1991 fruit del treball de Dargallo, Antoni Martínez Roig i Francesc Domingo. El 1990 es publicà "El niño maltratado", derivat de la recerca d'en Xavier Querol.

Durant el bienni 2009-2011 s'ha participat en el **projecte europeu Leonardo de Vinci** sobre la "formació que necessiten els professionals que treballen amb infants del carrer i en el carrer" liderat per la Voix de l'enfant, i amb participació d'associacions romaneses i italianes, amb l'objectiu d'estudiar els plans de formació que formen els diferents professionals que treballen amb infants del carrer i en el carrer, i proposar la formació continuada que cal oferir-los perquè puguin atendre les necessitats d'aquests col·lectius.

❖ **BLOC 5: l'ACIM al llarg del temps:**

En els anys de camí hem rebut diversos reconeixements entre els quals volem destacar, l'any

2006 vàrem rebre el I Premi Josep Parera de la Caixa del Penedès,

El 2007 la generalitat de Catalunya en va atorgar la **Creu de St. Jordi** "En reconeixement al treball constant d'aquesta entitat (ACIM) en pro dels drets i les necessitats dels infants, i especialment dels que es troben en situacions de risc en el sí del seu entorn familiar. La incidència tan negativa que té aquesta problemàtica en la nostra vida quotidiana fa que la sensibilització social que l'Associació du a terme sigui indispensable per tal de prevenir els maltractaments i contribuir a la seva eradicació tant com sigui possible"

I l'any 2008 juristes sense Fronteres ens va concedir el premi Janus Korzak

I connectant precisament amb aquest defensor dels drets de l'infant que fou Henryk Goldszmit, conegut amb el pseudònim de Janusz Korzak, que va ser fidel als seus ideals i va compartir amb els infants de la Casa d'Orfes de varsovià el destí tràgic del camp d'extermini de Treblinka, perquè amb tenacitat i convicció va lluitar per superar les injustícies socials, amb la passió posada en la lluita per la felicitat dels infants.

L'any següent, el 2009 vàrem rebre el premi Cercle Solidari de supermercats Condis, per la nostra tasca en defensa dels drets protecció a la intimitat i a la informació dels infants en els nostres tallers de tecnologies segures.

.....

I ara en moments difícils, pels infants i pels adults, l'ACIM s'uneix i porta a terme la campanya del consell d'Europa, que des del Projecte "Construïm una Europa per i amb els infants", ha posat en marxa la Campanya "1 de cada 5" de prevenció contra l'abús sexual infantil i altres maltractaments.

Hem aconseguit traduir els materials d'aquesta campanya al català i per primera vegada a la història hi ha penjat a la web del Consell d'Europa uns materials amb la nostra llengua.

I aprofitant aquesta campanya, i els seus materials, per la prevenció de l'abús sexual infantil ens hem proposat arribar als mestres, professors i pares, en els diferents territoris d'Ensenyament per potenciar el treball en xarxa, promocionant el Protocol de detecció de Maltractaments en l'àmbit escolar signat entre els departament d'Educació i la Direcció General d'atenció a la Infància i Adolescència, el juny de l'any passat.

.....

I ara en anar tancant l'acte festiu que ens aplega volem tenir un record especial per socis significatius que ja no estan entre nosaltres:

El 15 d'agost de 2009 en va deixar, només amb 54 anys, la **Ció Barjau Capdevila**, treballadora social al Casc Antic de Barcelona i a l'Escola de treball social, que va estar molt implicada en els primers 10 anys de l'ACIM, en la Junta Directiva i en l'organització dels congressos.

El 5 de desembre de 2009 va morir el **Toni Inglés**, als 63 anys havent estat actiu a l'ACIM en els primers anys, i tornant a partir de 2005 per assumir la presidència. En Toni fou un sociòleg rigorós compromès en la defensa dels drets dels infants fins els darrers dies.

i l'11 d'abril de 2012 va morir als 84 anys, la **Carmen Ribas**, treballadora social a l'Hospital de St. Joan de Déu, missionera laica a l'Amèrica Llatina, fundadora de l'ACIM compromesa amb els infants més febles i maltractats.